Chrzanowski Wojciechowski Consulting

Doradcy Podatkowi
Grzegorz Chrzanowski
Piotr Wojciechowski
i Partnerzy Sp. p.

ul. Smolna 13 lok. 308
00-375 Warszawa
tel. 0-22 829 83 90, 0-692 515 734
fax. 0-22 827 61 25
www.cwc.pl

Warszawa, dnia 26 listopada 2020 r.

Stan faktyczny:

OIPiP udzielają pielęgniarkom, tj. członkom swojego samorządu zawodowego, zapomóg **ze środków pochodzących ze składek członkowskich**. Są to zapomogi na różne cele, związane np. z zachorowaniem lub też zalaniem domu czy pożarem.
Obecnie w związku z sytuacją epidemiczną wypłacane są **zapomogi ze względu na zachorowanie na COVID-19** przy czym izby nie uzależniają wypłaty czy wysokości zapomogi od przebiegu choroby: mogą to być zachorowania zarówno kończące się hospitalizacją jak też tylko potwierdzone testem – bez objawów, skąpo objawowe, generalnie te przypadki kiedy mimo choroby pacjent przebywa w domu.

1. **Pytanie: Czy wypłacone zapomogi z tytułu zachorowania na COVID-19 korzystają ze zwolnienia z pdof i do jakiej wysokości?**

Jednocześnie pielęgniarkom udziela się również zapomóg z tytułu zdarzeń losowych: pożary, zalania itp.

2. **Pytanie: Czy wypłacone przez oipip zapomogi z tytułu zdarzeń losowych korzystają ze zwolnienia z pdof i do jakiej wysokości?**

3. **Pytanie: Czy wypłacone przez oipip zapomogi z tytułu zachorowania na COVID-19 oraz wypłacone z tytułu zdarzeń losowych jednej, tej samej pielęgniarce, sumują się w roku podatkowym i czy/jaki jest limit zwolnienia z pdof w tej sytuacji?**
4. **Czy na kwotę wypłaconej zapomogi (niezależnie od tytułu) powinien być wystawiony PIT i w jakiej pozycji ująć wypłaconą zapomogę?**

Opinia podatkowa:

W danej sprawie można zastosować albo zapomogę, albo darowiznę. Zapomogi do zwolnienia z PIT mogą nie spełniać warunku długotrwałej choroby lub zdarzenia losowego (trzeba to każdorazowo ustalać). Bezpieczniejsza jest darowizna, jednakże przy spełnieniu dodatkowych wymogów – darowizna jest świadczeniem doraźnym nie może to być darowizna generalnie należna, wynikająca np. z uchwały o obowiązku przyznawania darowizn.

Najpopularniejsze zapomogi są zwolnione z PIT do kwoty 10000 zł w 2020 r., a generalnie do kwoty 6000 zł.

Zapomogi określonego typu zdarzeń z ZFŚS i ZZ nie mają w ogóle limitu zwolnienia, a od związków zawodowych zapomogi nie mające ograniczenia co do typu zdarzenia mają mniejszy limit zwolnienia – w 2020 r. 3000 zł, a w innych latach 1000 zł.

Do zwolnienia PIT zapomogi sumuje się dla jednej osoby w jednym roku podatkowym – dla tej osoby w ogóle, czyli od wszystkich podmiotów, od których osoba dostała zapomogę.

Darowizna jest zwolniona z podatku między osobami obcymi do 4902 zł. (należy zsumować kwoty darowizn między tymi samymi podmiotami za ostatnie pełnych 5 lat).

W przypadku pielęgniarek, OIPiP i COVID-19 powstaje cały szereg problemów indywidualnych Z PIT. Po pierwsze – nie wszystkie (jeśli jakiekolwiek w ogóle) przypadki z COVID-19 kwalifikują się do zastosowania zwolnienia zapomóg. Po drugie – jeśli już stosujemy zwolnienie, otrzymane w danym roku podatkowym zapomogi losowe muszą być uwzględnione w limicie kwotowym.

Ale o tym szczegółowo poniżej.

Jeśli nie są zwolnione z podatku, podlegają PIT:
Zapomogi gdy nie dotyczą pracowników lub zleceniobiorców – są opodatkowane jako przychody z innych źródeł (art. 20 ust. 1 ustawy o PIT)– bez potrącania zaliczki na PIT, z wykazanym przychodem w PIT-11 (sekcja F), do samodzielnego opodatkowania przez daną osobę w zeznaniu rocznym.

Darowizny – opodatkowane są podatkiem od spadków i darowizn, z kwotą wolną 4902 zł, samodzielnie przez obdarowanego, który w terminie miesiąca musi złożyć w swoim urzędzie skarbowym formularz SD-3.

Zapomogi

Nie ma definicji zapomogi, ale organy podatkowe interpretują ją tak:
„przez zapomogę należy rozumieć jednorazowe świadczenie pieniężne mające na celu wsparcie finansowe osoby, która z ważnych przyczyn znalazła się w trudnej sytuacji życiowej.”

3 rodzaje zapomóg zwolnionych

Zapomogi są zwolnione z PIT (art. 21 ust. 1 pkt 26 lit b i art. 52l pkt 2 ustawy o PIT):
- gdy otrzymane przez dowolną osobę (nie ma znaczenia czy pracownik itd.)
- pod warunkiem, że są wypłacone w przypadku:

1. indywidualnych zdarzeń losowych,
2. klęsk żywiołowych,
3. długotrwałej choroby lub
4. śmierci.

1. gdy wypłacane z funduszu socjalnego, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, z funduszy związków zawodowych lub zgodnie z odrębnymi przepisami wydanymi przez właściwego ministra – zwolnione niezależnie od ich wysokości,
2. gdy wypłacane z innych źródeł - do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 6000 zł, a wyjątkowo w roku podatkowym 2020 – 10000 zł.
3. Dodatkowo (art. 21 ust. 1 pkt 9a i art. 52l pkt 1 ustawy o PIT) zwolnione są zapomogi, inne niż wymienione wyżej, wypłacane z funduszy zakładowej lub międzyzakładowej organizacji związkowej pracownikom należącym do tej organizacji, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 1000 zł, a wyjątkowo w 2020 r. – 3000 zł.

Aby więc skorzystać ze zwolnienia PIT dla zapomóg:
- Musi występować zapomoga
- W jednej z 4 wymienionych wyżej sytuacji. Wtedy albo limitowana rocznie do kwoty 10000 zł (2020 r.)/ 6000 zł , albo nielimitowana (gdy z ZFŚS lub ZZ).
- Zapomoga może też być niezależna od w.w. 4 sytuacji, gdy wypłacana z od związków zawodowych do 3000 zł w 2020 r./ 1000 zł w ogóle.

Sumowanie zapomóg do limitu

Kwoty limitów zapomóg zwolnionych z PIT (czyli tych z 4 wyżej wymienionych rodzajów, które nie pochodzą z ZFŚS ZZ, oraz niezależnie od rodzaju zapomogi, wypłacanych przez związki zawodowe w oddzielnym limicie) dotyczą sumy uzyskanej w roku podatkowym przez daną osobę (w ogóle, tzn. nie tylko sumy zapomóg wypłaconych przez dany podmiot danej osobie, ale wszystkich zapomóg dla danej osoby skądkolwiek uzyskanych, w ramach rodzajów uprawniających do zwolnienia).

Wypłacający zapomogę powinien więc być poinformowany ile dana osoba w danym roku zapomóg podlegających zwolnieniu z PIT już uzyskała.

Zapomogi nie zwolnione i te, powyżej limitu zwolnień, wypłacane pracownikom lub innym osobom związanym umowami cywilnoprawnymi, oraz źródłami przychodów PIT, gdzie jest obowiązek potrącenia zaliczki, to po prostu część wynagrodzeń z danego tytułu (za pracę, za zlecenie itd.). Więc kwoty zapomóg powyżej limitu zwolnienia będą tu opodatkowane jak z podstawowego tytułu (przychód z pracy, zlecenia itd.). Zasadniczo nie ma sensu odróżniać tutaj zapomogi od danego rodzaju wynagrodzenia. Czyli nie należy przyznawać „zapomóg" opodatkowanych PIT pracownikom, zleceniobiorcom itp.

COVID–19 a zapomogi zwolnione z PIT

COVID-19 nie musi być ani indywidualnym zdarzeniem losowym, ani długotrwałą chorobą. To do dzisiaj jest nierozstrzygnięte. Nie ma osobnych regulacji preferujących zapomogi wypłacane osobom fizycznym w związku z COVID-19. Jednakże zasadniczo należy pamiętać, że przyznanie zapomogi musi być efektem indywidualnego rozpatrywania każdego przypadku.

Organy podatkowe tak to definiują:

Długotrwała choroba:

„Przez długotrwałą chorobę należy rozumieć chorobę wymagającą długotrwałego leczenia w sposób stały lub przez długi okres, mającą długotrwały przebieg.

Analizując, czy choroba jest długotrwała nie sposób odwołać się do konkretnych ram czasowych przesądzających o tym jak długo ma ona trwać, by możliwe było objęcie zapomogi wypłaconej w związku z tą chorobą zwolnieniem z opodatkowania. Z medycznego punktu widzenia długotrwałe choroby, to choroby przewlekłe, nieuleczalne, wrodzone."

Czyli zapomoga ze względu na długotrwałą chorobę z powodu COVID-19 jest uzasadniona tylko wtedy, gdy w efekcie wystąpiła przewlekła, nieuleczalna dolegliwość wymagająca leczenia w długim czasie (na pewno więcej niż kilka dni). Nie będzie długotrwałą chorobą samo tylko zarażenie się lub typowe, kilkutygodniowe „przechorowanie" nie wspomniawszy o chorobie o przebiegu bezobjawowym.

Zdarzenie losowe:

„Pod pojęciem "indywidualnego zdarzenia losowego" należy rozumieć wszelkie nagłe, niespodziewane, pojedyncze zdarzenia wywołane przyczynami zewnętrznymi, których nie można przewidzieć, a które są niezależne od człowieka, nawet przy zachowaniu należytej staranności jak np. kradzieże, włamania, zniszczenie domu lub mieszkania spowodowane zalaniem wodą lub pożarem, nieszczęśliwe wypadki powodujące uszczerbek na zdrowiu, śmierć."

W indywidualnych interpretacjach potwierdza się, że za zdarzenie losowe do wypłaty zapomogi może być uznany nagły, niezamierzony, niespodziewany uszczerbek na zdrowiu (kontuzja, złamanie, skutek wypadku).

Tutaj COVID-19 mógłby być podstawą, gdyby np. zakażenie wystąpiło ewidentnie w sposób niezamierzony, niespodziewanie z wyraźnym negatywnym skutkiem w postaci uszczerbku na zdrowiu. Duże wątpliwości w związku z tym, czy dla np. pielęgniarki – zatrudnionej stale na oddziale zakaźnym, zakażenie COVID-19 może być zdarzeniem losowym. Ale w innej sytuacji jest już pielęgniarka zatrudniona w jednostce POZ czy na niezakaźnym oddziale w szpitalu jeśli mimo rygoru sanitarnego i stosowanych zabezpieczeń ulegnie zakażeniu (i nie tylko w miejscu pracy).

Darowizny

Kwoty darowizn, z zasady nie podlegają w ogóle opodatkowaniu PIT, gdyż podlegają podatkowi od spadków i darowizn (art. 2 pkt 3 ustawy o PIT).

Darowizna jest umową cywilnoprawną – wymaga wydania przedmiotu darowizny do obdarowanego. Jednostronną czynnością skierowaną do nabywcy, z którym darczyńcę w danym przedmiocie nie łączy żądne zobowiązanie (darowizna nie wynika z treści wykonywanej umowy o pracę, zlecenia, przynależności organizacyjnej).

Czyli – obdarowany nie może mieć generalnego uprawnienia do uzyskiwania darowizn od danego darczyńcy. Może jedynie doraźnie o taką darowiznę się zwrócić.

Przyznanie mu pieniędzy w tej formie zależy tylko od indywidualnie wyrażonej woli darczyńcy. Również okoliczności skłaniające do wykonania darowizny do niczego nie zobowiązują darczyńcy. Darczyńca nie może zostać a priori zobowiązany do wypłaty darowizn konkretnym osobom, w konkretnych okolicznościach.

Tak samo jak w przypadku zapomóg, wykonanie darowizny powinno być poprzedzone indywidualnym rozpatrzeniem sprawy.
Najczęściej w praktyce spotykane darowizny – gdy ktoś prosi o datek, bo jest chory i zbiera na leczenie, poszkodowany, biedny, pomaga potrzebującym, potrzebuje na sfinansowanie jakiegoś swojego dzieła – produkuje film, audycję, wybiera się na wyprawę itd.

Nie istnieje wyraźne rozróżnienie między zapomogą i darowizną. W praktyce zapomogi rozumie się jako – wynikające z jakiegoś zobowiązania, istniejącego związku, sytuacji np.:– zapomogi dla pracowników, dla rodzin pracowników, dla emerytów, dla członków danej organizacji.

Darowizny nie zależą od powyższego, są znacznie szerszym zbiorem, ale można próbować uznać za darowiznę także kwotę zapomóg.

W komentarzach podatkowych można spotkać takie przypuszczenia, że zapomoga wypłacona zupełnie bez związku między otrzymującym a przyznającym, jest darowizną i w zakresie, w którym przekracza kwotę wolną od podatku od darowizn, tym podatkiem powinna być opodatkowana. (czyli do kwoty 6000 zł brak PIT, ale brak podatku SD tylko do kwoty 4902 zł; gdyby tak uznać, trzeba by też sumować zapomogi-darowizny, z okresu ubiegłych 5 lat).

Faktem jest jednak, że przepisy o PIT i podatku od darowizn zupełnie ze sobą nie korespondują. Czyli przychody PIT i darowizny są od siebie niezależne i trudno to jednoznacznie interpretować, a rozstrzygnięć w tym temacie jest niewiele.

Podatek od darowizn, gdy darowizny są wykonywane bez aktu notarialnego, opłaca samodzielnie obdarowany. Musi on w terminie miesiąca od otrzymania darowizny

złożyć deklarację SD-3 do urzędu skarbowego wg swojego miejsca zamieszkania.

W podatku od darowizn istnieją kwoty wolne.
Między osobami sobie obcymi kwotą wolną jest 4902 zł. (art. 9 ustawy o podatku od spadków i darowizn).
Nie jest to limit jednorazowy – przy ustaleniu kwoty wolnej należy zsumować wszystkie darowizny między tymi samymi osobami za okres 5 lat poprzedzających rok, w którym następuje nabycie ostatniej kwoty (czyli przy nabyciu darowizny pieniężnej w 2020 r. należy sprawdzić sumę darowizn udzielonych tej samej osobie od początku 2015 r).

Z poważaniem,

Grzegorz Chrzanowski
doradca podatkowy
nr 03892

Elektronicznie podpisany przez Grzegorz Aleksander Chrzanowski; Doradca Podatkowy
Data: 2020.11.26 13:21:45 +01'00'

--

Nota prawna: Niniejsza opinia została sporządzona na zlecenia Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych w Warszawie.

Wykorzystanie jej tekstu do celów własnych podmiotów trzecich autor zastrzega pod warunkiem poinformowania go i uzyskania zgody w szczególności na: rozpowszechnianie/publikację w jakiejkolwiek formie w mediach innych niż należące do Naczelnej Izby Pielęgniarek i Położnych w Warszawie; powoływanie jej treści w całości lub fragmentach przez podmioty inne niż Naczelna Izba Pielęgniarek i Położnych w Warszawie w kontaktach lub postępowaniach prowadzonych przez organy podatkowe, inne organy administracji, sądy lub osobom prywatnym.